VNEUS Koikkalainen Anna(VNK) 25.05.2021

Viite

Asia
Ylimääräinen Eurooppa-neuvosto (24.–25.5.)

Ylimääräisen Eurooppa-neuvoston (24.–25.5.) pääaiheina olivat covid-19, ilmasto, Valko-Venäjä, Venäjä ja Britannia.

Covid-19:n osalta Eurooppa-neuvosto korosti tarvetta ylläpitää rokottamistahtia. Virusvariantteja on seurattava ja jatkettava työtä rokotteiden saatavuuden turvaamiseksi. Eurooppa-neuvosto oli tyytyväinen EU:n digitaalisesta covid-19-todistuksesta saavutettuun sopuun. Neuvoston on kesäkuun puoliväliin mennessä hyväksyttävä tarkistettu suositus matkustamisesta EU:n sisällä. Eurooppa-neuvosto painotti globaalien toimien tarvetta pandemian voittamiseksi. EU:n ja jäsenvaltioiden tavoitteena on lahjoittaa vähintään sata miljoonaa rokoteannosta vuoden 2021 loppuun mennessä.

Eurooppa-neuvosto vahvisti joulukuun 2020 päätelmänsä ilmastosta ja huomioi myönteisesti ilmastolakiehdotuksesta saavutetun sovun. Komissiota pyydettiin ripeästi esittämään lakipakettinsa ja siihen liittyvät syvälliset vaikutusarvionsa. Eurooppa-neuvosto päätti palata asiaan sopivassa vaiheessa sen jälkeen, kun komissio on tehnyt ehdotuksensa.

Eurooppa-neuvosto tuomitsi vahvasti Ryanairin lennon pakottamisen laskeutumaan Minskiin sekä Raman Pratasevitšin ja Sofia Sapegan vangitsemisen. Pidätetyt on vapautettava välittömästi. Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa hyväksymään uusia henkilö- ja yhteisöpakotteita sekä talouspakotteita. EU:n lentoyhtiöiden tulee välttää lentämistä Valko-Venäjän ilmatilassa. Valkovenäläisten lentoyhtiöiden pääsy EU:n ilmatilaan ja lentokentille kielletään.

Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutumisensa EU:n Venäjä-politiikkaa ohjaaviin viiteen periaatteeseen ja EU:n yhtenäisyyden Venäjän tekemien tuomittavien toimien edessä. Strateginen keskustelu jatkuu kesäkuun Eurooppa-neuvostossa.

Eurooppa-neuvosto sai tilannekatsauksen EU:n ja Britannian suhteesta.

Lähi-idän ja Malin tilanteita käsiteltiin lyhyesti.

Covid-19

Eurooppa-neuvosto huomioi rokottamistahdin nopeutumisen EU:ssa ja korosti tarvetta ylläpitää tahtia. Rokottaminen yhdessä epidemiologisen tilanteen kohentumisen kanssa mahdollistaa yhteiskuntien

vaiheittaisen avaamisen. Virusvariantteja on kuitenkin seurattava. On jatkettava työtä rokotetuotannon lisäämiseksi ja rokotteiden saatavuuden turvaamiseksi. Eurooppa-neuvosto painotti tarvetta koordinaatioon kesän lähestyessä. Eurooppa-neuvosto oli tyytyväinen EU:n digitaalisesta covid-19-todistuksesta saavutettuun sopuun ja kehotti ottamaan todistuksen nopeasti käyttöön. Seuraavaksi tulee kesäkuun puoliväliin mennessä hyväksyä tarkistettu neuvoston suositus matkustamisesta EU:n sisällä. Eurooppa-neuvosto korosti, että pandemia voidaan torjua vain kattavilla globaaleilla toimilla. EU ja jäsenvaltiot ovat sitoutuneet lisäämään rokotteiden jakamista kolmansiin maihin, ensisijaisesti Covax-mekanismin kautta. Tavoitteena on lahjoittaa vähintään sata miljoonaa annosta vuoden 2021 loppuun mennessä. EU ja jäsenvaltiot ovat sitoutuneet myös auttamaan rokotteiden tuotantokapasiteetin kehittämisessä.

Ilmastonmuutos

Eurooppa-neuvosto kävi keskustelun ilmastosta joulukuun 2020 päätelmiensä mukaisesti ennen komission lainsäädäntöehdotusten antamista. Päämiehet ohjeistivat keskustelussa suullisesti komissiota. Eurooppa-neuvosto vahvisti joulukuun 2020 päätelmänsä ilmastosta ja huomioi myönteisesti ilmastolakiehdotuksesta saavutetun sovun. Komissiota pyydetään ripeästi esittämään lakipakettinsa ja siihen liittyvät syvälliset vaikutusarvionsa. EU panee tyytyväisenä merkille Yhdysvaltain uudistetun sitoumuksen Pariisin sopimukseen. Kansainvälisten kumppaneiden on nostettava kunnianhimonsa tasoa Glasgow'n COP26-kokouksen alla. Eurooppa-neuvosto päätti palata asiaan sopivassa vaiheessa sen jälkeen, kun komissio on tehnyt ehdotuksensa.

Valko-Venäjä

Eurooppa-neuvosto tuomitsi vahvasti sen, että Ryanairin lento pakotettiin laskeutumaan Minskiin 23.5. lentoturvallisuus vaarantaen ja että Valko-Venäjän viranomaiset vangitsivat toimittaja Raman Pratasevitšin ja Sofia Sapegan. Eurooppa-neuvosto vaati Pratasevitšin ja Sapegan välitöntä vapauttamista. Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön on tutkittava pikaisesti tämä ennennäkemätön ja tuomittava välikohtaus. Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa hyväksymään mahdollisimman pian henkilöiden ja yhteisöjen uusia luetteloon merkitsemisiä asiaankuuluvan pakotekehyksen perusteella sekä hyväksymään uusia kohdennettuja talouspakotteita, mitä varten korkeaa edustajaa ja komissiota pyydettiin esittämään viipymättä ehdotuksia. Lisäksi Eurooppa-neuvosto kehotti kaikkia EU:hun sijoittautuneita lentoyhtiöitä välttämään lentämistä Valko-Venäjän ilmatilassa. Eurooppa-neuvosto antoi neuvostolle tehtäväksi hyväksyä toimet, joilla kielletään valkovenäläisiä lentoyhtiöitä lentämästä EU:n ilmatilassa ja estetään tällaisten lentoyhtiöiden lentojen pääsy EU:n lentokentille. Päämiehet ilmaisivat solidaarisuutensa Latviaa kohtaan latvialaisten diplomaattien perusteettoman karkottamisen johdosta.

Venäjä

Eurooppa-neuvosto kävi strategista keskustelua Venäjästä. Se tuomitsi Venäjän laittomat, provokatiiviset ja häiritsevät toimet EU:ta, sen jäsenvaltioita ja muita maita vastaan. Eurooppa-neuvosto vahvisti EU:n yhtenäisyyden ja solidaarisuuden näiden toimien edessä sekä tukensa itäisille kumppaneille. Eurooppa-neuvosto ilmaisi solidaarisuutensa Tšekkiä kohtaan ja antoi tukensa sen vastatoimille. Eurooppa-neuvosto vahvisti sitoutumisensa EU:n Venäjän-politiikkaa ohjaavaan viiteen periaatteeseen. Korkeaa edustajaa ja komissiota pyydettiin esittämään politiikkavaihtoehtoja sisältävä selvitys EU:n ja Venäjän suhteista näiden periaatteiden mukaisesti kesäkuun 2021 Eurooppa-neuvoston kokousta varten.

Britannia

Eurooppa-neuvosto sai tilannekatsauksen EU:n ja Britannian suhteeseen. Eurooppa-neuvosto oli tyytyväinen siihen, että 1.5. voimaan tullut kauppa- ja yhteistyösopimus sekä erosopimus

pöytäkirjoineen määrittävät nyt EU:n ja Britannian välisten suhteiden kehikon. Sopimukset on pantava täysimääräisesti ja tehokkaasti täytäntöön. Komissiota pyydettiin jatkamaan toimiaan tämän varmistamiseksi tiiviissä yhteistyössä neuvoston ja sen valmisteluelinten kanssa.

Eurooppa-neuvosto korosti, että EU:n ja Britannian suhteen on oltava kumpaakin osapuolta hyödyttävä ja perustuttava oikeuksien ja velvollisuuksien tasapainoon. Se ei missään olosuhteissa saa heikentää sisämarkkinoiden yhtenäisyyttä, tulliliittoa tai EU:n päätöksenteon itsenäisyyttä. Eurooppa-neuvosto kehotti Britanniaa kunnioittamaan EU-kansalaisten oikeuksia ja kohtelemaan kaikkia jäsenvaltioita yhdenvertaisesti. Eurooppa-neuvosto vahvisti, että unioni pysyy jatkossakin yhtenäisenä suhteessaan Britanniaan.

Lähi-itä

Eurooppa-neuvosto pani tyytyväisinä merkille tulitauon, jonka on tarkoitus lopettaa väkivaltaisuudet. EU jatkaa työskentelyä kansainvälisten kumppanien kanssa poliittisen prosessin käynnistämiseksi. EU on vahvasti sitoutunut kahden valtion ratkaisuun.

Mali

Eurooppa-neuvosto tuomitsi voimakkaasti Malin siirtymävaiheen presidentin ja pääministerin sieppauksen ja vaati heidän välitöntä vapauttamistaan. Se totesi EU:n valmiuden harkita kohdennettuja toimenpiteitä Malin siirtymää haittaavia poliittisia ja sotilaallisia johtajia vastaan.

LIITTEET

Asiasanat	Eurooppa-neuvosto, Iso-Britannia, koronavirukset, Lähi-itä, Mali, Valko-Venäjä, Venäjä, ilmastonmuutos
Hoitaa	**STM, UM, VNK, YM**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TEM, VM